

УДК 341.231.14:342.7:351.74:351.74.08
DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-94-13-21>

Пасічник Наталя Олексіївна,

доктор історичних наук, професор,
заступник начальника відділу організації наукової діяльності – завідувач відділення
організації наукової роботи

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0923-9486>

Ріжняк Ренат Ярославович,

доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1977-9048>

Хитровський Дмитро Володимирович,

старший викладач кафедри загальноправових дисциплін

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5619-6834>

ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Статтю присвячено теоретико-правовому аналізу позитивних зобов'язань держави щодо захисту прав людини та особливостей їх реалізації у діяльності Національної поліції України. Розкрито зміст, правову природу та міжнародно-правові засади таких обов'язків, визначено роль поліції як ключового суб'єкта їх виконання, проаналізовано проблеми практичної імплементації та окреслено напрями вдосконалення правозастосовної діяльності. Зроблено висновок, що ефективна реалізація позитивних зобов'язань держави у діяльності поліції є необхідною передумовою утвердження принципу верховенства права, зміцнення демократичних інститутів і формування правозахисної моделі функціонування правоохоронної системи.

Ключові слова: позитивні зобов'язання держави, Національна поліція України, міжнародні стандарти прав людини, принцип належної ретельності, конституційне право України, правоохоронна діяльність, поліцейська деонтологія.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку правової держави характеризується посиленням ролі міжнародних стандартів прав людини як визначального критерію оцінки діяльності органів публічної влади. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема реалізації позитивних зобов'язань держави щодо

забезпечення прав і свобод людини, що зумовлено як загальносвітовими тенденціями гуманізації права, так і внутрішніми процесами реформування правоохоронної системи України. Становлення ефективної моделі правоохоронної діяльності неможливе без належного врахування міжнародно-правових стандартів, які визначають

зміст і межі державної відповідальності перед особою. Умови трансформації правової системи та модернізації інституцій публічної влади актуалізують потребу у науковому осмисленні ролі правоохоронних органів як безпосередніх виконавців обов'язків держави у сфері прав людини.

Концепція позитивних зобов'язань держави посідає ключове місце у сучасному міжнародному праві прав людини та відображає еволюцію уявлень про функції держави у демократичному суспільстві. Якщо традиційно права людини розглядалися переважно як гарантії невтручання держави у сферу приватної автономії, то сучасна правова доктрина виходить із ширшого розуміння державних обов'язків, що охоплюють необхідність активних дій із запобігання порушенням прав, їх ефективного захисту та відновлення. Позитивні зобов'язання передбачають, що держава повинна не лише утримуватися від неправомірного втручання, а й забезпечувати належні правові, організаційні та інституційні механізми реалізації прав людини. Таким чином, зазначена концепція трансформує класичну модель взаємовідносин між державою і особою, підсилюючи соціальну та гарантійну функцію державної влади.

Особливе значення ця проблематика набуває у сфері діяльності правоохоронних органів, насамперед Національної поліції України, яка виступає одним із ключових суб'єктів реалізації позитивних зобов'язань держави. Саме поліція на практичному рівні забезпечує охорону життя, здоров'я, честі, гідності та безпеки особи, здійснює превенцію правопорушень, реагує на загрози правам людини та забезпечує ефективне розслідування їх порушень. Від якості виконання цих функцій залежить не лише рівень дотримання прав людини, а й ступінь довіри суспільства до держави та її інституцій. У зв'язку з цим дослідження реалізації позитивних зобов'язань держави у діяльності поліції набуває не лише теоретичного, а й практичного значення, оскільки дозволяє визначити оптимальні механізми поєднання завдань забезпечення публічної безпеки з гарантіями прав і свобод людини.

Зв'язок досліджуваної проблематики з практикою правоохоронної діяльності проявляється у необхідності врахування міжнародних стандартів під час прийняття управлінських рішень, здійснення превентивних заходів, застосування примусових повноважень та проведення процесуальних дій. Практика міжнародних судових інституцій свідчить, що саме правоохоронні органи найчастіше виступають суб'єктами потенційних порушень прав людини, а тому на них покладається підвищений обсяг обов'язків щодо забезпечення законності та пропорційності втручання у права особи. Це зумовлює необхідність наукового дослідження правової природи позитивних зобов'язань держави та особливостей їх реалізації у діяльності поліції як важливої складової механізму правозахисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика позитивних зобов'язань держави і їх реалізації у діяльності поліції останніми роками привертає зростаючу увагу як української, так і зарубіжної наукової спільноти. У вітчизняній доктрині спостерігається тенденція до поєднання досліджень у галузі міжнародного захисту прав людини з аналізом інституційних і практичних аспектів роботи правоохоронних органів. Зокрема, колективна монографія за редакцією Ю. Л. Белоусова [1], монографії Ю. О. Волошина [2], М. М. Антоновича [3], а також наукові статті (див., наприклад, О. В. Приєшкіна [4]) систематизують нормативно-правові джерела

й підкреслюють значення імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство. У цих працях наголошується на тому, що позитивні зобов'язання (due diligence) вимагають від держави створення ефективних механізмів захисту – законодавчих, інституційних та процесуальних.

Окрему групу українських публікацій становлять дослідження, присвячені конституційно-правовим аспектам діяльності поліції і її ролі в забезпеченні прав людини. Так, монографії (див., наприклад, Миколенко О. І. [5]) та статті (Матяш В., Роговенко О. [6], Марущак Н. В. [7], Ніколенко Л. М. [8] та інші) аналізують місце поліції у системі гарантій конституційних прав, акцентуючи увагу на принципах законності, пропорційності та поваги до людської гідності, а також на проблемах правозастосування під час реформування органів внутрішніх справ. Праці, орієнтовані на практиків (посібники з поліцейської деонтології [9], з міжнародного захисту прав людини [10]), розглядають деонтологічні стандарти як невід'ємну частину механізмів реалізації позитивних зобов'язань – тобто як внутрішні «механізми забезпечення» для щоденної діяльності поліцейських.

Водночас українські дослідження активно звертаються до практики ЄСПЛ і до матеріалів щодо виконання його рішень. Аналіз рішень у справах, де встановлено порушення щодо поводження з затриманими, застосування сили або неефективного розслідування використовується як джерело для формулювання рекомендацій з реформування процедур і інституцій. Практикоорієнтовані публікації та аналітичні матеріали судової влади додатково висвітлюють механізми виконання рішень ЄСПЛ та їх вплив на національне право [11].

У зарубіжній доктрині спостерігається глибший розвиток теоретичних моделей позитивних зобов'язань та їхньої операціоналізації у роботі поліції. Класичні праці з міжнародного права та прав людини (зокрема тлумачення практики ЄСПЛ) формують концептуальну основу для розуміння того, які процесуальні, організаційні та політичні заходи вважаються «належними» для виконання зобов'язань держави [12]. Окремо слід виділити академічні дослідження з етики поліцейської служби та професійної деонтології, які підкреслюють важливість внутрішніх стандартів, підготовки і культури як чинників, що забезпечують виконання позитивних обов'язків на практиці (Натан Крістофер [13], Тал Джонатан-Замір, Галі Перрі, Джеймс Вілліс [14], Гарріс Д., О'Бойл М., Ворбрік К. [15]). Нормативні документи ООН (див. [12], [16]) і матеріали Ради Європи є важливим мостом між доктриною і практикою – вони конкретизують стандарти поводження, застосування сили і процесуального захисту, які пізніше відтворюються у судовій практиці.

Серед дискусійних питань, виокремлених у сучасних публікаціях, – визначення меж позитивних зобов'язань у контексті обмежених ресурсів та надзвичайних ситуацій; співвідношення міжнародних стандартів з принципом державного суверенітету та оперативною автономією поліції; а також баланс між превентивними функціями поліції й індивідуальними правами особи.

Виявлені наукові прогалини мають як теоретичний, так і практичний характер. По-перше, бракує міждисциплінарних емпіричних досліджень, що поєднували б аналіз судової практики, адміністративних реформ і внутрішніх етичних практик поліції для оцінки реального виконання позитивних зобов'язань. По-друге, недостатньо розроблені методики оцінки ефективності інституційних змін (наприклад, у сфері внутрішнього контролю або підготовки персоналу) у контексті безпеки й прав

людини. По-третє, є потреба у розробленні адаптованих рекомендацій для країн з пострадянською правовою традицією щодо імплементації стандартів due diligence у поліцейській практиці з урахуванням національних інституційних особливостей.

Загалом, сучасна наукова дискусія демонструє, що концепція позитивних зобов'язань держави дедалі більше інтегрується в академічні та прикладні розробки діяльності поліції. Проте для переходу від нормативних положень до стійких практичних змін необхідні емпіричні дослідження, міжгалузеві програми реформ і прикладні інструменти оцінки, які б дозволили оцінити, наскільки реформи і внутрішні етичні практики сприяють реальній імплементації міжнародних стандартів у повсякденну роботу Національної поліції України.

Мета статті полягає у комплексному теоретико-правовому аналізі позитивних зобов'язань держави щодо захисту прав людини, розкритті їх змісту та правової природи у системі міжнародних і конституційних стандартів, а також у визначенні особливостей і механізмів їх практичної реалізації в діяльності Національної поліції України з метою обґрунтування напрямів удосконалення правового регулювання та правозастосовної практики у сфері правоохоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У сучасній теорії прав людини позитивні зобов'язання держави розглядаються як обов'язок державної влади вживати активних заходів для забезпечення реального та ефективного здійснення прав і свобод особи. На відміну від класичного розуміння прав людини як гарантій невтручання держави, сучасна правова доктрина виходить із того, що формальне проголошення прав є недостатнім без створення належних умов для їх реалізації. Позитивні зобов'язання охоплюють законодавчі, адміністративні, судові та інституційні дії, спрямовані на запобігання порушенням прав, їх припинення та відновлення. Вони формуються під впливом міжнародного права прав людини та практики міжнародних судових органів, які конкретизують зміст державних обов'язків і визначають критерії їх належного виконання.

Традиційно права людини поділяються на такі, що вимагають від держави утримання від втручання (негативні обов'язки), і такі, що потребують активної діяльності державних органів (позитивні обов'язки). У сучасній доктрині ці види обов'язків розглядаються не ізольовано, а як взаємодоповнювальні елементи єдиного правового механізму. Реалізація негативних обов'язків без позитивних гарантій часто є формальною, тоді як виконання позитивних обов'язків без дотримання негативних призводить до ризику надмірного втручання держави у сферу приватної автономії особи.

У науковій літературі запропоновано кілька підходів до класифікації позитивних зобов'язань держави [17]. Найбільш поширеним є функціональний підхід, відповідно до якого їх поділяють на обов'язки запобігання порушенням прав, обов'язки захисту від посягань третіх осіб і обов'язки ефективного розслідування та відновлення порушених прав. Інший підхід ґрунтується на галузевому критерії й розмежовує позитивні зобов'язання залежно від сфери правового регулювання – цивільної, кримінальної, адміністративної чи соціальної. У межах інституційного підходу увага приділяється суб'єктному складу виконання обов'язків, що дозволяє визначити роль окремих органів державної влади, зокрема правоохоронних органів, у механізмі їх реалізації. Зазначені класифікації не суперечать одна одній, а відображають багатомірний характер досліджуваного явища.

Концепція позитивних зобов'язань держави має фундаментальне значення для розвитку сучасної теорії держави і права, оскільки трансформує традиційне уявлення про державу як про суб'єкта владного примусу у модель держави-гаранта прав людини. Вона підсилює соціальну функцію держави, розширює зміст принципу верховенства права та сприяє формуванню сучасної парадигми праворозуміння, у центрі якої перебуває людина як найвища правова цінність. З теоретичної точки зору ця концепція забезпечує інтеграцію міжнародного та національного правопорядків, а також формує нові підходи до визначення юридичної відповідальності держави за бездіяльність або неефективність її інституцій. Водночас вона виступає методологічною основою для переосмислення функцій органів публічної влади, зокрема правоохоронних органів, діяльність яких розглядається не лише як інструмент забезпечення правопорядку, а й як механізм реалізації правозахисної функції держави.

Міжнародно-правові засади позитивних зобов'язань держави формуються насамперед у системі універсальних міжнародних договорів у сфері прав людини. Основоположні положення закріплено в актах глобального рівня (Загальна Декларація прав людини від 10 грудня 1948 року, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16.12.1966 року), які встановлюють обов'язок держав не лише визнавати права людини, а й забезпечувати їх ефективне здійснення. Такі акти передбачають вимогу вживати законодавчих, адміністративних і судових заходів для реалізації прав і свобод, що свідчить про закріплення активної ролі держави у сфері правозахисту. Нормативна конструкція відповідних міжнародних актів виходить із принципу, що держава відповідає не тільки за власні дії, а й за бездіяльність або неспроможність забезпечити належний рівень захисту прав особи від посягань третіх осіб. Таким чином, універсальні документи закладають фундаментальну модель позитивних обов'язків, яка передбачає створення ефективних внутрішньодержавних механізмів гарантування прав людини.

Важливу роль у розвитку концепції позитивних зобов'язань відіграють регіональні системи захисту прав людини, що забезпечують більш деталізоване регулювання та ефективні механізми контролю. У межах регіональних правових просторів (зокрема, європейських) відбувається конкретизація загальних міжнародних норм через формування стандартів їх застосування. Особливістю європейської системи є наявність спеціалізованих судових і квазісудових органів, уповноважених оцінювати дії держав щодо дотримання прав людини. Завдяки цьому позитивні зобов'язання держав набувають практичного змісту, оскільки їх реалізація підлягає зовнішньому контролю. Регіональні механізми також сприяють гармонізації національних правових систем із міжнародними стандартами та формують єдині підходи до розуміння меж державної відповідальності.

Вирішальне значення для розвитку доктрини позитивних зобов'язань має практика міжнародних судових органів, яка фактично виступає джерелом конкретизації змісту міжнародних норм. Судові рішення формують критерії оцінки ефективності державних заходів щодо запобігання порушенням прав людини, їх розслідування та відновлення. Саме у судовій практиці розкривається зміст таких понять, як належна організація державних інституцій, ефективність правових процедур та достатність заходів реагування. Міжнародні судові інституції

виробляють стандарти, що визначають обсяг державних обов'язків у різних сферах – від захисту життя та здоров'я до забезпечення справедливого судового розгляду. Таким чином, судова практика не лише тлумачить міжнародні норми, а й розвиває їх, створюючи прецедентні підходи, які стають орієнтирами для національних правових систем.

Центральним концептуальним елементом сучасної доктрини позитивних зобов'язань є принцип належної ретельності (*due diligence*), який використовується як універсальний критерій оцінки поведінки держави у сфері прав людини. Відповідно до цього принципу держава повинна вживати всіх розумних і доступних заходів для запобігання порушенням прав, реагування на них та притягнення винних до відповідальності. Належна ретельність не означає абсолютної відповідальності держави за будь-яке порушення, однак вимагає доведення того, що держава діяла своєчасно і ефективно в межах своїх можливостей. Цей принцип забезпечує баланс між суверенітетом держави та необхідністю міжнародного контролю за дотриманням прав людини, оскільки оцінює не лише результат, а й характер і якість державних дій.

Конституційна правова модель української державності ґрунтується на антропоцентричному підході, відповідно до якого людина, її життя та гідність визнаються найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини визначається головним обов'язком держави. Така концепція формує фундамент для розуміння позитивних зобов'язань держави як невід'ємної складової її конституційної функції. Держава у цьому контексті виступає не лише носієм публічної влади, а й гарантом правового статусу особи, що зумовлює необхідність активної діяльності органів влади у сфері правозахисту. Конституційна парадигма прав людини визначає спрямованість усієї системи публічного управління, включаючи правоохоронні органи, які покликані забезпечувати практичну реалізацію прав і свобод.

Важливою ознакою конституційного механізму забезпечення прав людини є принцип прямої дії конституційних норм. Він означає, що закріплені в Конституції права і свободи підлягають безпосередньому застосуванню незалежно від наявності спеціального законодавчого регулювання. Це положення має принципове значення для реалізації позитивних зобов'язань держави, оскільки дозволяє особі безпосередньо посылатися на конституційні гарантії у взаємовідносинах з органами влади, включаючи правоохоронні органи. Пряма дія прав і свобод виступає процесуальним інструментом їх захисту та забезпечує можливість судового контролю за діяльністю державних органів. Водночас вона покладає на державу обов'язок створити ефективні механізми реалізації цих прав, що фактично становить зміст позитивних зобов'язань.

Конституційно-правова система України передбачає комплекс обов'язків держави щодо забезпечення і захисту прав людини, які включають нормативний, інституційний і процедурний виміри. Нормативний вимір полягає у створенні законодавчої бази, що відповідає міжнародним стандартам прав людини; інституційний – у формуванні системи органів, уповноважених гарантувати їх дотримання; процедурний – у забезпеченні доступу до ефективних засобів правового захисту. У цьому механізмі особливе місце посідають правоохоронні органи, які виконують функції запобігання правопорушенням, припинення протиправних дій і захисту

особи від посягань. Таким чином, позитивні зобов'язання держави проявляються у створенні умов, за яких права людини не лише формально проголошуються, а й реально забезпечуються у повсякденному житті.

Важливою складовою конституційно-правової основи реалізації позитивних зобов'язань є інтеграція міжнародних договорів у національну правову систему. Конституція визнає чинні міжнародні договори, ратифіковані парламентом, складовою частиною національного законодавства, що забезпечує пряме застосування міжнародних стандартів у внутрішньодержавній практиці. Такий підхід сприяє гармонізації національного права з міжнародними нормами та посилює механізми захисту прав людини, оскільки дозволяє застосовувати міжнародні положення поряд із національними. У разі колізії між нормами національного закону і міжнародного договору пріоритет надається останньому, що підкреслює значення міжнародних стандартів як орієнтира для діяльності органів державної влади. Це положення створює нормативну основу для імплементації міжнародних правових вимог у діяльність правоохоронних органів і забезпечує узгодженість національної практики з міжнародними стандартами прав людини.

Виконання позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини забезпечується функціонуванням цілісної системи органів публічної влади, діяльність яких спрямована на створення та реалізацію гарантій правового статусу особи. До цієї системи належать органи законодавчої, виконавчої та судової влади, а також спеціалізовані інституції, що здійснюють правозахисні та контрольні функції. Законодавча влада формує нормативну основу реалізації прав людини шляхом прийняття законів, які встановлюють механізми їх забезпечення. Виконавча влада організовує практичне виконання цих норм через систему державного управління, забезпечуючи функціонування адміністративних, соціальних і правоохоронних інституцій. Важливу роль відіграють спеціалізовані органи із захисту прав людини, діяльність яких спрямована на моніторинг дотримання прав і свобод, розгляд скарг та підготовку рекомендацій щодо усунення порушень. Сукупність цих інституцій формує багаторівневий механізм реалізації позитивних обов'язків держави.

Центральне місце в інституційному механізмі виконання позитивних зобов'язань держави посідає судова влада, яка виступає основною гарантією ефективного захисту прав людини. Суд забезпечує відновлення порушених прав, контроль за законністю діяльності органів влади та застосування норм права з урахуванням міжнародних стандартів. Особливе значення судової влади полягає у можливості перевірити дії або бездіяльність державних органів і встановлювати їх відповідність конституційним принципам та міжнародним зобов'язанням держави. Через механізм судового захисту реалізується право особи на ефективний засіб правового захисту, що є одним із ключових елементів позитивних обов'язків держави. Крім того, суди виконують правотворчу функцію в аспекті тлумачення норм права, формуючи практику, яка сприяє однаково застосуванню правових стандартів.

Ефективність реалізації позитивних зобов'язань держави значною мірою залежить від функціонування контрольних і наглядових механізмів, покликаних забезпечити дотримання прав людини у діяльності органів влади. До таких механізмів належать парламентський контроль, діяльність органів внутрішнього аудиту, дисциплінарні процедури, інститути омбудсмена та інші

форми державного і громадського нагляду. Вони виконують превентивну та коригувальну функції, запобігаючи порушенням прав людини та сприяючи усуненню їх наслідків. Наявність ефективних контрольних механізмів є важливою умовою реалізації принципу підзвітності держави перед суспільством і гарантією того, що державні органи діятимуть у межах своїх повноважень. У сучасній правовій державі такі механізми доповнюються інструментами громадського контролю та прозорості діяльності публічної влади.

Правоохоронні органи займають особливе місце в інституційному механізмі виконання позитивних зобов'язань держави, оскільки саме вони безпосередньо взаємодіють із громадянами та реалізують функції захисту прав і свобод у повсякденній практиці. Їх діяльність має подвійний характер: з одного боку, вони виступають гарантами безпеки та правопорядку, а з іншого – є суб'єктами владних повноважень, здатними обмежувати права особи. Це зумовлює підвищені вимоги до законності, пропорційності та обґрунтованості їх дій. У системі виконання позитивних зобов'язань держави правоохоронні органи виконують превентивну, захисну та відновлювальну функції: запобігають правопорушенням, реагують на порушення прав людини та забезпечують притягнення винних до відповідальності. Водночас їх діяльність повинна перебувати під постійним контролем з боку судових і наглядових органів, що забезпечує баланс між необхідністю забезпечення публічної безпеки та гарантіями прав людини.

Національна поліція України посідає ключове місце в інституційному механізмі реалізації позитивних зобов'язань держави щодо захисту прав людини, оскільки саме вона є органом публічної влади, який безпосередньо забезпечує охорону прав і свобод особи у повсякденній діяльності. Її правовий статус визначається як статус спеціального суб'єкта забезпечення правопорядку, наділеного владними повноваженнями для запобігання правопорушенням, припинення протиправних дій та захисту особи від незаконних посягань. У цьому контексті поліція виступає інструментом практичної реалізації конституційної функції держави щодо гарантування прав людини. Водночас наявність владних повноважень зумовлює підвищений рівень юридичної відповідальності поліції за дотримання стандартів законності, пропорційності та поваги до людської гідності.

Функціональне призначення поліції у сфері прав людини полягає не лише у підтриманні громадського порядку, а й у виконанні правозахисної ролі держави. До основних функцій поліції належать охорона життя і здоров'я громадян, забезпечення особистої безпеки, захист прав власності, попередження та припинення правопорушень, а також сприяння відновленню порушених прав. Виконання цих функцій безпосередньо пов'язане з реалізацією позитивних зобов'язань держави, оскільки поліція забезпечує практичне втілення правових гарантій, закріплених у законодавстві та міжнародних стандартах. Крім того, поліція виконує важливу комунікативну функцію, взаємодіючи з населенням і формуючи правову культуру, що сприяє запобіганню порушенням прав людини.

Однією з найважливіших форм реалізації позитивних зобов'язань держави є превентивна діяльність поліції, спрямована на попередження правопорушень і недопущення порушень прав людини. Превенція передбачає комплекс заходів організаційного, інформаційного та правового характеру, які сприяють усуненню умов і причин правопорушень. До таких заходів належать

профілактична робота з населенням, моніторинг криміногенної ситуації, реагування на потенційні загрози та забезпечення громадської безпеки під час масових заходів. Превентивна діяльність має особливе значення у контексті позитивних обов'язків держави, оскільки дозволяє забезпечити захист прав людини ще до моменту їх порушення. Таким чином, ефективна профілактична робота поліції виступає показником належного виконання державою своїх міжнародних і конституційних зобов'язань.

Важливим елементом реалізації позитивних зобов'язань держави є своєчасне та ефективне реагування поліції на правопорушення. Це включає оперативне прийняття повідомлень про правопорушення, належне документування фактів порушень, забезпечення безпеки потерпілих, проведення необхідних процесуальних дій та взаємодію з іншими органами державної влади. Ефективність такого реагування оцінюється за критеріями швидкості, повноти та результативності заходів, що вживаються, а також за рівнем дотримання правових стандартів у процесі їх здійснення. Особливого значення набуває обов'язок поліції забезпечити ефективне розслідування випадків порушення прав людини, включаючи правопорушення, вчинені самими посадовими особами. У цьому аспекті поліція виконує не лише правоохоронну, а й гарантійну функцію, спрямовану на відновлення порушених прав та притягнення винних до відповідальності.

Однією з ключових проблем реалізації позитивних зобов'язань держави у діяльності поліції є наявність нормативних прогалин і колізій у законодавстві. Незважаючи на загальну спрямованість національного правового регулювання на забезпечення прав людини, окремі нормативні акти залишаються недостатньо узгодженими між собою або не повністю відповідають сучасним міжнародним стандартам. Це проявляється у неоднозначності правових формулювань, відсутності чітких процедурних механізмів реалізації окремих прав або недостатній деталізації повноважень правоохоронців (див. Таблицю 1). Подібні недоліки можуть створювати ризики різотлумачення норм права та ускладнювати практичну діяльність поліції, що, своєю чергою, негативно впливає на ефективність виконання державою своїх позитивних зобов'язань.

Суттєвим чинником, що впливає на реалізацію позитивних обов'язків держави, є інституційні та організаційні труднощі функціонування правоохоронної системи. До них належать недостатня координація між органами державної влади, перевантаженість правоохоронних структур, обмежені матеріальні та кадрові ресурси, а також складність процедур взаємодії між різними суб'єктами правозахисного механізму. Такі обставини можуть знижувати оперативність реагування на порушення прав людини, ускладнювати проведення ефективних розслідувань і перешкоджати належному виконанню покладених на поліцію функцій. Крім того, недосконалість внутрішніх управлінських процедур інколи призводить до формалізації службової діяльності та недостатньої орієнтації на потреби особи як центрального суб'єкта правового захисту.

Важливим аспектом забезпечення належного виконання позитивних зобов'язань держави є рівень професійної підготовки поліцейських. Недостатній рівень знань щодо міжнародних стандартів прав людини, принципів пропорційності та недискримінації, а також практики їх застосування може призводити до помилок у правозастосуванні та порушень прав особи. В сучасних

Приклади колізій та прогалин законодавства України у сфері діяльності правоохоронних органів

№	Сфера правового регулювання	Нормативна проблема	Суть колізії / прогалини	Практичні наслідки для правозастосування
1	Застосування сили поліцією	Різний рівень нормативної деталізації	Закон про поліцію визначає принципи застосування сили, тоді як кримінальне законодавство встановлює відповідальність без чіткої процедури оцінки правомірності дій	Неоднорідна судова практика, складність правової оцінки дій поліцейського
2	Перевірка документів	Оціночні правові категорії	Відсутність законодавчого визначення терміну «достатні підстави» для перевірки документів	Розширена дискреція правоохоронців, ризик свавільних перевірок
3	Відеофіксація дій поліції	Неповне процедурне регулювання	Відсутність єдиного законодавчого порядку зберігання, доступу та використання відеозаписів	Визнання доказів недопустимими, сумніви в об'єктивності доказової бази
4	Затримання особи	Невідповідність процесуальних режимів	Різні процедури затримання у кримінальному та адміністративному законодавстві	Правова невизначеність у граничних ситуаціях, ризик порушення прав затриманих
5	Обмеження свободи пересування	Нечіткість підстав	Законодавство дозволяє обмеження доступу до територій без конкретних критеріїв необхідності й тривалості	Потенційне порушення свободи пересування, складність оскарження
6	Співвідношення законів і підзаконних актів	Ієрархічна колізія	Внутрішні інструкції правоохоронних органів інколи встановлюють правила, не передбачені законами	Практична орієнтація на відомчі акти замість норм закону
7	Оскарження дій поліції	Фрагментарність процедур	Наявність кількох паралельних механізмів захисту без єдиного алгоритму звернення	Ускладнений доступ до захисту прав, дублювання процедур, затягування розгляду

умовах правоохоронна діяльність вимагає не лише правової обізнаності, а й високого рівня професійної етики, комунікативних навичок і здатності діяти у складних конфліктних ситуаціях. Тому система професійної підготовки та підвищення кваліфікації поліцейських повинна бути орієнтована на інтеграцію правозахисних стандартів у практичну діяльність і формування правової культури, заснованої на повазі до людської гідності.

Окремою проблемою є ризик формального виконання міжнародних стандартів прав людини без їх реальної імплементації у практику діяльності поліції. Формальне приведення законодавства у відповідність до міжнародних вимог не завжди супроводжується належними інституційними змінами, удосконаленням процедур або підвищенням рівня професійної підготовки персоналу. У таких випадках стандарти залишаються декларативними та не забезпечують фактичного підвищення рівня захисту прав людини. Подолання цієї проблеми потребує комплексного підходу, який включає не лише законодавчі реформи, а й розвиток механізмів контролю, внутрішнього моніторингу та відповідальності посадових осіб. Важливу роль у цьому процесі відіграє формування правозахисної професійної культури в правоохоронних органах, що забезпечує перехід від формального дотримання норм до їх усвідомленого та послідовного застосування.

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності виконання позитивних зобов'язань держави у правоохоронній сфері є системна гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами прав людини. Йдеться не лише про формальне узгодження норм внутрішнього права з міжнародними договорами, а й про забезпечення їх змістовної відповідності принципам верховенства права, пропорційності, недискримінації та правової визначеності. Важливим завданням є усунення нормативних колізій, деталізація процедур застосування поліцейських повноважень та запровадження чітких правових механізмів контролю за їх реалізацією. Гармонізація законодавства має здійснюватися на основі

системного аналізу практики міжнародних судових органів, яка дозволяє визначити сучасні стандарти оцінки дій держави у сфері прав людини.

Необхідною умовою належної реалізації позитивних зобов'язань держави є зміцнення інституційного контролю за діяльністю правоохоронних органів. Підвищення ефективності контролю передбачає запровадження прозорих механізмів звітності, систем внутрішнього аудиту та дисциплінарної відповідальності, які сприятимуть зміцненню довіри суспільства до правоохоронних інституцій. У цьому контексті особливого значення набуває використання сучасних інформаційних технологій, що сприяють забезпеченню відкритості діяльності поліції та доступу громадськості до інформації про результати її роботи.

Важливим напрямом удосконалення реалізації позитивних зобов'язань держави є модернізація системи професійної підготовки працівників поліції. Сучасні вимоги правоохоронної діяльності передбачають формування у поліцейських не лише правових знань, а й навичок практичного застосування міжнародних стандартів прав людини у службовій діяльності. Особливу роль відіграє розвиток етичної культури, що ґрунтується на принципах поваги до людської гідності, гуманізму та неупередженості. Навчальні програми повинні включати модулі з прав людини, комунікативної компетентності, управління конфліктами та недискримінаційної поведінки. Систематичне підвищення кваліфікації персоналу сприятиме формуванню професійної правосвідомості та забезпечить усвідомлене виконання правоохоронцями своїх правозахисних функцій.

Важливим чинником удосконалення діяльності правоохоронних органів є запозичення та адаптація міжнародного досвіду реформування поліції. Практика демократичних держав демонструє ефективність моделей, заснованих на принципах відкритості, підзвітності, партнерства з громадськістю та орієнтації на потреби людини. Вивчення зарубіжних підходів дозволяє визначити оптимальні механізми організації поліцейської

діяльності, удосконалити процедури реагування на правопорушення та впровадити сучасні стандарти професійної етики. Водночас використання міжнародного досвіду повинно здійснюватися з урахуванням національних правових і соціальних особливостей, що забезпечить його ефективну адаптацію до умов функціонування української правоохоронної системи.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що концепція позитивних зобов'язань держави є ключовим елементом сучасної системи міжнародного та національного правового захисту прав людини, який трансформує традиційне розуміння ролі держави та її інституцій. Встановлено, що позитивні зобов'язання полягають у необхідності активних дій держави, спрямованих на запобігання порушенням прав людини, їх ефективний захист і відновлення, а також створення належних нормативних, організаційних та інституційних механізмів їх забезпечення. Такий підхід формує сучасну модель держави-гаранта прав людини, у межах якої ефективність діяльності органів влади оцінюється не лише за результатами, а й за належністю вжитих заходів.

З'ясовано, що міжнародно-правові та конституційні засади реалізації позитивних зобов'язань становлять комплексну систему, яка поєднує універсальні та регіональні стандарти прав людини, судову практику міжнародних інституцій і національні механізми правового регулювання. Особливу роль у цій системі відіграє принцип належної ретельності (*due diligence*), який визначає критерії оцінки ефективності дій держави у сфері правозахисту та виступає універсальним стандартом належного виконання державних обов'язків.

Обґрунтовано, що Національна поліція України є одним із центральних суб'єктів реалізації позитивних зобов'язань держави, оскільки саме вона забезпечує

практичне здійснення правозахисної функції держави через превентивну діяльність, реагування на правопорушення та захист потерпілих. Ефективність виконання цих завдань безпосередньо впливає на рівень дотримання прав людини і довіру суспільства до державних інституцій. Водночас встановлено наявність низки проблем, що ускладнюють належну реалізацію таких зобов'язань, зокрема нормативні колізії, інституційні труднощі, недостатній рівень професійної підготовки персоналу та ризику формального виконання міжнародних стандартів.

Визначено, що подолання зазначених проблем можливе лише за умови комплексного підходу, який передбачає гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами, посилення інституційного контролю за діяльністю правоохоронних органів, розвиток професійної та етичної культури поліцейських, а також адаптацію позитивного зарубіжного досвіду реформування поліції. У цьому контексті особливого значення набуває забезпечення узгодженості між нормативними, організаційними та ціннісними компонентами правового механізму захисту прав людини.

Отже, результати дослідження підтверджують, що ефективна реалізація позитивних зобов'язань держави у правоохоронній сфері є необхідною умовою утвердження принципу верховенства права, зміцнення демократичних інститутів і формування правозахисної моделі діяльності поліції. Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з розробленням методик оцінювання ефективності виконання позитивних зобов'язань держави, удосконаленням правових механізмів їх забезпечення та дослідженням практичних аспектів інтеграції міжнародних стандартів прав людини у діяльність правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Імплементация международных стандартов в сфере запобігання неналежному поведженню в діяльність органів кримінальної юстиції України: колективна монографія. Загальна редакція Ю. Л. Белоусова. Рада Європи. Одеса, Фенікс, 2016. 194 с.
2. Волошин Ю. О. Конституційно-правове забезпечення європейської міждержавної інтеграції: теоретико-методологічні аспекти: монографія. За ред. М. О. Баймуратова. Київ, Логос, 2010. 428 с.
3. Антонович М. М. Обов'язок покарання за злочини проти людяності в Україні (щодо активістів Майдану) згідно з міжнародним правом. Українська Революція гідності, агресія РФ і міжнародне право. Українська асоціація міжнародного права. Київ, 2014. С. 44–58. <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/12df70e6-ca85-4d5f-9b54-dcb59b558fdf>
4. Приєшкіна О. В. Імплементация міжнародно-правових стандартів прав та свобод людини у національне законодавство України. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2023. 25 (1). 45–50. [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2023-25-1\(36\)-7](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2023-25-1(36)-7)
5. Миколенко О. І. Механізм реалізації прав і свобод людини та громадянина в юридичній науці. Дослідження механізму реалізації прав і свобод людини та громадянина в публічному і приватному праві: колективна монографія. М. А. Баламуш, Н. В. Ільєва, О. М. Миколенко та ін. Одеса, Фенікс, 2023. С. 9–43. <https://doi.org/10.18524/2022.978-966-928-840-0.1.9-43>
6. Матяш В., Роговенко О. Національна поліція України в механізмі забезпечення конституційних прав і свобод громадян. *Молодий вчений*, 2022. 10 (110), с. 22–26. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-10-110-5>
7. Марущак Н. В. Принципи поліцейської діяльності: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. 5. 10–16. <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-5-2>
8. Ніколенко Л. М. Принципи діяльності поліції: сутність та особливості. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. 1(1), с. 19–25. <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-1-1-19-25>
9. Поліцейська деонтологія: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти галузей знань «К Безпека і оборона» та «D Бізнес, адміністрування та право». Є. В. Зозуля, Н. О. Коваленко, Я. А. Петрук, Р. Я. Ріжняк, О. С. Туренко, Д. В. Хитровський. Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2025. 236 с. ISBN 978-617-554-688-8
10. Міжнародний захист прав людини: електронний методичний посібник для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право. Укладач А. В. Левенець. Одеса, 2023. 83 с. <https://dspace.onu.edu.ua/items/4ea7a4c0-767c-472b-8299-0b03505b726d>
11. Як Україна посилює захист прав людини на прикладі виконання рішень ЄСПЛ. Судова влада в Україні. <https://zd.rv.court.gov.ua/sud1708/pres-centr/news/1867578/>
12. Code of Conduct for Law Enforcement Officials. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials>
13. Nathan Christopher. Ethics of policing. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. 2021. <https://doi.org/10.4324/9780415249126-L171-1>

14. Tal Jonathan-Zamir, Gali Perry, James J Willis. Ethical perspectives and police science: Using Social Contract Theory as an analytical framework for evaluating police legitimacy. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. 2023. 17. paad056. <https://doi.org/10.1093/police/paad056>

15. Harris D., O'Boyle M., Warbrick C. Law of the European Convention on Human Rights. Oxford, OUP. 2009. 964 p. <https://archive.org/details/harrisboylewarb0000unse>

16. Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-use-force-and-firearms-law-enforcement>

17. Горпинюк О. П. Типи позитивних зобов'язань держав щодо гарантування права на повагу до приватного й сімейного життя в практиці Європейського суду з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. 6. 395–399. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2416>

References

1. Implementatsiia mizhnarodnykh standartiv u sferi zapobihannia nenalezhnomu povodzhenniu v diialnist orhaniv kryminalnoi yustyttsii Ukrainy: kolektyvna monohrafiia. Zahalna redaktsiia Yu.L. Bielousova [Implementation of International Standards in Preventing Ill-Treatment in the Activities of Criminal Justice Bodies of Ukraine: Collective Monograph. General editorship by Yu. L. Belousov]. Rada Yevropy [Council of Europe]. Odesa, Feniks, 2016. 194 p. [in Ukrainian].

2. Voloshyn Yu. O. (2010). Konstitutsiino-pravove zabezpechennia yevropeiskoi mizhderzhavnoi intehratsii: teoretyko-metodolohichni aspekty: monohrafiia [Constitutional and Legal Support of European Interstate Integration: Theoretical and Methodological Aspects: Monograph]. Za red. M. O. Baimuratova. Kyiv, Lohos. 428 p. [in Ukrainian].

3. Antonovych M. M. (2014). Oboviazok pokarannia za zlochyny proty liudianosti v Ukraini (shchodo aktyvistiv Maidanu) zghidno z mizhnarodnym pravom. Ukrainaska Revoliutsiia hidnosti, ahresiiia RF i mizhnarodne pravo [The Obligation to Punish Crimes against Humanity in Ukraine (Regarding Maidan Activists) under International Law. The Ukrainian Revolution of Dignity, Russian Aggression and International Law]. Ukrainaska asotsiatsiia mizhnarodnoho prava [Ukrainian Association of International Law]. Kyiv. P. 44–58. <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/12df70e6-ca85-4d5f-9b54-dcb59b558fdf> [in Ukrainian].

4. Prieshkina O. V. (2023). Implementatsiia mizhnarodno-pravovykh standartiv prav ta svobod liudyny u natsionalne zakonodavstvo Ukrainy [Implementation of International Legal Standards of Human Rights and Freedoms into the National Legislation of Ukraine]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Pravoznavstvo – Bulletin of Odesa National University. Jurisprudence*. 25 (1). 45–50. [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2023-25-1\(36\)-7](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2023-25-1(36)-7) [in Ukrainian].

5. Mykolenko O. I. (2023). Mekhanizm realizatsii prav i svobod liudyny ta hromadianyna v yurydychnii nauksi. Doslidzhennia mekhanizmu realizatsii prav i svobod liudyny ta hromadianyna v publichnomu i pryvatnomu pravi: kolektyvna monohrafiia [The Mechanism for the Implementation of Human and Civil Rights and Freedoms in Legal Science. Study of the Mechanism for the Implementation of Human and Civil Rights and Freedoms in Public and Private Law: Collective Monograph]. M. A. Balamush, N. V. Iliieva, O. M. Mykolenko ta in. Odesa, Feniks. P. 9–43. <https://doi.org/10.18524/2022.978-966-928-840-0.1.9-43> [in Ukrainian].

6. Matiash V., Rohovenko O. (2022). Natsionalna politsiia Ukrainy v mekhanizmi zabezpechennia konstitutsiinykh prav i svobod hromadian [The National Police of Ukraine in the Mechanism for Ensuring Constitutional Rights and Freedoms of Citizens]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*. 10 (110), 22–26. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-10-110-5> [in Ukrainian].

7. Marushchak N. V. (2024). Pryntsyipy politseiskoi diialnosti: teoretychnyi aspekt [Principles of Police Activity: Theoretical Aspect]. *Aktualni problemy vitshyznianoï yurysprudentsii – Current Issues of Domestic Jurisprudence*. 5. 10–16. <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-5-2> [in Ukrainian].

8. Nikolenko L. M. (2021). Pryntsyipy diialnosti politsii: sutnist ta osoblyvosti [Principles of Police Activity: Essence and Specific Features]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka – Ukrainian Police Studies: Theory, Legislation, Practice*. 1(1), 19–25. <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-1-1-19-25> [in Ukrainian].

9. Politseiska deontolohiia: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity haluzei znan “K Bezpeka i oborona” ta “D Biznes, administruvannia ta pravo” [Police Deontology: Educational and Methodological Guide for Higher Education Students in the Fields of Knowledge “K Security and Defense” and “D Business, Administration and Law”]. Ye. V. Zozulia, N. O. Kovalenko, Ya. A. Petruk, R. Ia. Rizhniak, O. S. Turenko, D. V. Khytrovskyi. Odesa, Vydavnychiy dim “Helvetyka”, 2025. 236 p. ISBN 978-617-554-688-8 [in Ukrainian].

10. Levenets A. V. (2023). Mizhnarodnyi zakhyst prav liudyny: elektronnyi metodychnyi posibnyk dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavr.) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti 081 Pravo [International Protection of Human Rights: Electronic Methodological Guide for First-Level (Bachelor's) Higher Education Students in Specialty 081 Law]. Odesa, 2023. 83 p. <https://dspace.onu.edu.ua/items/4ea7a4c0-767c-472b-8299-0b03505b726d> [in Ukrainian].

11. Iak Ukraina posyliuie zakhyst prav liudyny na prykladi vykonannia rishen YeSPL [How Ukraine Strengthens the Protection of Human Rights Through the Example of Executing ECtHR Judgments]. Sudova vlada v Ukraini [Judiciary of Ukraine]. <https://zd.rv.court.gov.ua/sud1708/pres-centr/news/1867578/> [in Ukrainian].

12. Code of Conduct for Law Enforcement Officials. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials>

13. Nathan Christopher (2021). Ethics of policing. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. <https://doi.org/10.4324/9780415249126-L171-1>

14. Tal Jonathan-Zamir, Gali Perry, James J Willis (2023). Ethical perspectives and police science: Using Social Contract Theory as an analytical framework for evaluating police legitimacy. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. 17. paad056. <https://doi.org/10.1093/police/paad056>

15. Harris D., O'Boyle M., Warbrick C. (2009). Law of the European Convention on Human Rights. Oxford, OUP. 964 p. <https://archive.org/details/harrisboylewarb0000unse>

16. Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-use-force-and-firearms-law-enforcement>

17. Horpyniuk O. P. (2017). Typy pozytyvnykh zoboviazan derzhav shchodo harantuvannia prava na povahu do pryvatnoho y simeinoho zhyttia v praktytsi Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [Types of Positive Obligations of States to Guarantee the Right

to Respect for Private and Family Life in the Case Law of the European Court of Human Rights]. *Porivnialno-analitychne pravo – Comparative and Analytical Law*. 6. 395–399. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2416> [in Ukrainian].

Pasichnyk Natalia,

Doctor of Historical Sciences, Professor,
Deputy Head at the Department of Organization of Scientific Activities – Head of the Department of Organization of Scientific Work

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0923-9486>

Rizhniak Renat,

Honored Worker of Education of Ukraine,
Doctor of Historical Sciences, Professor,
Head of the Department of General Legal Disciplines

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1977-9048>

Khytrovskyi Dmytro,

Senior Lecturer at the Department of General Legal Disciplines

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5619-6834>

**POSITIVE OBLIGATIONS OF THE STATE TO PROTECT HUMAN RIGHTS
AND THEIR IMPLEMENTATION IN THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE
OF UKRAINE**

The article is devoted to a comprehensive theoretical and legal study of the positive obligations of the state to protect human rights and the specific features of their implementation in the activities of the National Police of Ukraine. The paper reveals the legal nature of positive state obligations as a key element of the modern system of international and national legal protection of human rights. It is determined that positive obligations consist in the necessity of active measures by state authorities aimed at preventing human rights violations, ensuring their effective protection, investigation, and restoration, as well as creating appropriate normative, organizational, and procedural mechanisms for their implementation.

The international legal foundations of positive obligations, formed by universal and regional human rights treaties and the practice of international judicial institutions, are analyzed. Particular attention is paid to the principle of due diligence as a universal standard for assessing the effectiveness of state actions in the field of human rights protection. It is established that the constitutional model of Ukraine, based on the priority of human rights and freedoms, forms the normative foundation for the implementation of positive obligations and determines the orientation of the activities of all public authorities.

It is substantiated that the National Police of Ukraine is one of the central actors in fulfilling the state's positive obligations, since its functions are directly related to ensuring personal security, preventing offenses, responding to threats to human rights, and conducting effective investigations. The institutional mechanisms for implementing these obligations, the role of judicial oversight, and the importance of supervisory procedures in ensuring the legality of law enforcement activities are examined.

Problems of practical implementation of positive obligations are identified, including legislative inconsistencies, institutional difficulties in the functioning of the law enforcement system, insufficient professional training of police officers, and the risks of formal compliance with international standards. It is demonstrated that overcoming these problems is possible through harmonization of legislation with international human rights standards, strengthening control mechanisms, developing professional ethics, and applying positive international experience.

Key words: positive obligations of the state, National Police of Ukraine, international human rights standards, due diligence principle, constitutional law of Ukraine, law enforcement activity, police deontology.

Дата першого надходження статті до видання: 16.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026